

Nyhedsbrev 21

”VORES STØRSTE UDFORDRINGER FORTALT AF DE MEST KOMPETENTE”

TIRSDAG DEN 7. NOV. KL. 19-22 - FOREDRAG OM ”MADEN OG MULDEN”

Vi har været så heldige at få Kjeld Hansen, Esben Schultz og Mira Illeris til at holde foredrag.

MADEN OG MULDEN - tirsdag den 7. november, 19-22 i Sager der Samler N.J.Fjordsgade 2. Deltagelse er gratis.

- Kjeld Hansen, økologisk landmand, journalist, redaktør af gylle.dk, forfatter, foredragsholder, debattør m.m.
- Esben Schultz og Mira Illeris, begge uddannet økologiske landmænd, jordbrugere, redaktører af tidsskrift om permakultur, forfattere til Bogen om permakultur, stiftere af Skovvirke, aktive i foreningen Permakultur Danmark

Kjeld Hansen er vel den i Danmark, der ved allermost om landbruget og alle de udfordringer, det står over for i dag. Kjeld er redaktør for gylle.dk, har skrevet et væld af indsigtfulde bøger om dansk landbrug og dets naturdestruktion. Et landbrug, der ødelægger vores hav, destruerer biodiversiteten, er største drivkraft bag klimakrisen, leverer giftige fødevarer. Hvor stadig færre ejer stadig mere. Som forgifter drikkevandet, har enorme dyrevelfærdsproblemer og alligevel hverken tjener penge eller byder på liv og arbejdspladser på landet. Der skal ske noget.

En af de ting der skal ske med dansk landbrug er, at vi dyrker på nye måder i fremtiden. Det kan **Esben Schultz og Mira Illeris** om nogen fortælle om. De har arbejdet med permakultur og skovlandbrug hele deres liv. Var medstiftere af *Den Selvforsynende Landsby på Fyn*. Har etableret *Skovvirke* med 6 permakultur jordbrug på Sjælland. Udgivere af tidsskriftet *Permakultur* og står bag *Bogen om Permakultur*, der udkom 28. okt. 2023.

Permakultur og skovlandbrug rummer de vigtigste løsninger på biodiversitetskrisen og klimakrisen; en dyrkningsform der opbygger mulden og fastholder vandet med dyr og planter i nye balancer, og som kan genskabe livet, arbejdspladser og produktionsglæden på landet samtidig med, at det giver sunde fødevarer.

Tilmelding til sekretariat@detfaellesbedste.dk mærket "Foredrag 7. nov." - skriv 'online' hvis du vil overvære det online.

Foredragsrækken er et led i omstillingsprojektet "*Borgerdrevet Omstilling - Aarhus ser grønt*" iværksat af *Det Fælles Bedste*. Se hele foredragsrækken <https://detfaellesbedste.dk/.../SAMLET-FOREDRAGSRAEKKEN...>

I Nyhedsbrev 20 kan du se de projekter for omstilling af mad, som borgerne indtil videre har formuleret https://detfaellesbedste.dk/.../2023/10/20_nyhedsbrev3.pdf

Du kan læse om omstillingsprojektet her <https://detfaellesbedste.dk/.../2023/08/PROJEKTET-1.pdf>

LØGN OG KARTOFLER - KRÆFTENS BEKÆMPELSE STØTTER GIFTIGE KARTOFLER FOR AT OPNÅ ØKONOMISK STØTTE FRA LANDBRUGET

Foto: Sådan ligger de døde kartoffelmarker hen hvert efterår i den udtørrede Lammefjord. Ikke bare kartoffelplanterne, men al vegetation er kemisk nedvisnet. Privatfoto

"Når du køber grøntsager fra Lammefjorden, hjælper du dig selv og din familie til at spise sundt. Og når du køber denne pose, støtter du kampen mod brystkræft." Dette er en forkortelse af en artikel på gylle.dk af Kjeld Hansen.

Sådan står der på de lyserøde poser med kartofler, som er grundlag for et samarbejde mellem [#KræftensBekæmpelse](#) og Lammefjordens Grøntsagslaug, der betaler til [#StøtBrysterne](#)-kampagnen, fortæller [#KjeldHansen](#) på gylle.dk.

Kræftens Bekæmpelse har nemlig indgået en økonomisk aftale med en af dansk landbrugs største giftbrugere, nemlig kartoffelindustrien på Lammefjorden i Odsherred.

Aftalen går ud på, at Lammefjordens kartofler pakkes i en særlig lyserød emballage, der skal signalere opbakning til kræftkampagnen Støt Brysterne, samtidig med at Kræftens Bekæmpelse modtager en donation på 50 øre for hver solgt pose. Som modydelse leverer Kræftens Bekæmpelse den ovennævnte ordrette grønvaskning af de giftforurenende kartofler.

Det sker selvom forbrugerne med største lethed kunne købe massevis af kartofler der aldrig har været sprøjtet med gift. 22% af alle kartofler er usprøjtede.

Det handler vel at mærke om sprøjtegifte som er mistænkt for at fremkalde kræft og meget andet skidt.

For tjekker man sortimentet af sprøjtegifte, der anvendes for at producere de 'sunde' grøntsager, så fremgår det, fortæller Kjeld Hansen, at kartoflerne bliver sprøjtet med 18 forskellige gifte i løbet af en vækstsæson.

Bl.a. svampemidlet Maxim fra Syngenta som er forsynet med advarsel om "Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger. Opbevares utilgængeligt for børn. Undgå udledning til miljøet."

8 af de 18 gifte kan fremprovokere allergiske hudreaktioner, fem kan give øjenskader, tre kan skade det ufødte foster, to kan volde kroniske organskader i blod, lever, nyrer og milten – og to er mistænkt for at fremkalde kræft.

Alligevel mener Kræftens Bekæmpelse, at du "hjælper (..) dig selv og din familie til at spise sundt" ved at servere den slags kartofler.

Det er mildt sagt træls, at vi har et økonomisk system, hvor erhvervslivet, industrien og landbruget altid dikterer, hvad politikerne gør. Og altid sætter indtjening over sundhed og naturhensyn. Lad os dog erstatte det med en økonomi, der altid tager hensyn til kloden, livet og mennesket.

Det Fælles Bedstes borgerdrevne omstillingsprojekt

År efter år har den danske regering eksempelvis givet kartoffelavlterne dispensation til at bruge midlet Reglone, der har været totalforbudt i samtlige EU-lande siden maj 2019. Reglone er baseret på giftstoffet diquat, der sættes i forbindelse med hjerneskader på fostre og Parkinsons syge. I Lammefjordens sprøjtesortiment finder man det omdiskuterede svampemiddel Reglone.

Hele artiklen findes her <https://gylle.dk/stoet-brysterne-koeb-oekologiske-kartofler/>

”Nu må det stoppe: Alene gyllen fra danske husdyr kan fylde Parken i København op til øverste siddeplads – én gang om ugen”

gylle.dk, 27. oktober 2023 Af [Kjeld Hansen](#)

Forurenerne skal betale – også for iltsvind, mener artiklens forfatter

”Her i efteråret 2023 er det desværre en kendsgerning, at de indre danske farvande herunder Århusbugten er ramt af det værste iltsvind i 20 år. Det er enorme områder, hvor der intet liv er på havbunden. Andre store områder er dækket af fedtemøg og alger, som vanskeliggør livet for fisk og smådyr”. Det [skriver](#) direktør Hans Jørgen Rasmussen, Åbyhøj, i et indlæg, der blev bragt i Aarhus Stiftstidende 23. oktober 2023. Indlægget bringes her citeret fra gylle.dk

”Den grundliggende årsag til dette er ifølge alle eksperter den alt for store udledning af næringsstoffer fra animalske landbrug. Næringsstoffer, som stammer fra gylle og kunstgødning, der bliver sprøjtet ud over markerne i større mængder, end planterne kan nå at optage. Således bliver en stor del ført ud i havet med regnvand og vandløb.

Danmarks areal er ganske enkelt for lille til at kunne kapere afføringen fra så mange husdyr.

Det Fælles Bedstes borgerdrevne omstillingsprojekt

Alene gyllen fra dyrene udgør ca. 40.000.000 tons årligt. Det svarer til, at man fylder Parken i København op til øverste siddeplads med gylle – én gang om ugen!

Landbruget står for mere end 70 % af udledningerne, og de skal ifølge Miljøstyrelsen nedbringes med 1/3, førend der vil kunne genskabes et varigt sundt vandmiljø. Foto: Holger Øster Mortensen

Hertil kommer den mere faste staldgødning, og at der spredes ca. 188.000 tons kunstgødning om året på den jord, hvor der dyrkes foder til husdyr, svarende til 80% af dyrkningsjorden.

Klimaforandringerne, det varme efterårsvejr, forværrer iltsvindet. Men uden den alt for store udledning af bl.a. kvælstof ville der ikke være opstået så udtalt iltsvind. Landbruget står for mere end 70 % af udledningerne, og de skal ifølge Miljøstyrelsen nedbringes med 1/3, førend der vil kunne genskabes et varigt sundt vandmiljø.

Næringsstoffer, som stammer fra gylle og kunstgødning, bliver sprøjtet ud over markerne i større mængder, end planterne kan nå at optage. Det skaber problemerne

Det har man vidst de sidste to årtier. Det er derfor en tragedie, at man i skiftende regeringer med Socialdemokratiet og Venstre i spidsen har været villige til at ofre et sundt og levende hav.

Det Fælles Bedstes borgerdrevne omstillingsprojekt

“Nu må det være på tide at nedbringe og omlægge husdyrproduktionen, og i stedet prioritere miljøet og klimaet. De indre danske farvande med bugter, fjorde og bæltter er unikke biotoper og naturtyper, der stort set ikke findes andre steder i verden. Det er skammeligt, at man ikke har villet satse på at bevare dette”

Et levende og sundt hav kunne være en ressource af enorm værdi for Aarhus og det danske samfund – både økonomisk og rekreativt – en værdi, der langt ville overgå værdien af det animalske landbrug.

Nu må det være på tide at nedbringe og omlægge husdyrproduktionen, og i stedet prioritere miljøet og klimaet. De indre danske farvande med bugter, fjorde og bæltter er unikke biotoper og naturtyper, der stort set ikke findes andre steder i verden. Det er skammeligt, at man ikke har villet satse på at bevare dette.

Det vil være en langt bedre investering – både for vores økonomi, for klimaet og for vores velbefindende, at få en Århusbugt og et havmiljø med masser af fisk og i økologisk balance.”

[Livet i havet omkring Danmark dræbes af markant større iltsvind](#) - gylle.dk 2. oktober 2023

DANSK LANDBRUGSJORD BLIVER OPKØBT AF KAPITALFONDE OG UDENLANDSK KAPITAL - Foreningen Andelsgaarde delte dette opslag på deres facebook, 20. dec. 2022

Er der nogen, der har læst årets vigtigste dokument? Her er det!

Danmark er ved at blive købt op af kapitalfonde og udenlandsk kapital. I en hengemt rapport på KU's hjemmeside kan man finde den nyeste opdatering af, hvor hurtigt Danmarks landbrugsjord er ved at komme på udenlandske hænder. Det er ikke kun et demokratisk problem, det er også en kæmpe udfordring i forhold til at sikre klimaet, naturen og biodiversiteten bedre vilkår i Danmark.

Er der en alarmklokke, der ringer i Folketinget? Det er der i hvert fald hos os i Andelsgaarde! For hvordan skal en ny generation komme i gang med den grønne omstilling, hvis landbrugsjorden er opkøbt af kapitalfonde? Hvordan skal vi bedrive klimapolitik, hvis udenlandske kapitalfonde vil noget andet?

Læs rapporten her: https://static-curis.ku.dk/.../IFRO_Udredning_2022_01.pdf...

https://static-curis.ku.dk/portal/files/291357417/IFRO_Udredning_2022_01.pdf?fbclid=IwAR3K3HuW7taW43Z1u0c7-0YnDwk99hLHIKivgGiov4Bg1rxY4gwpo_kMKuc

MADENS FAKTA

Af Niels Aagaard, fmd. for Det Fælles Bedste

- *"Danmark og verden har en industriel fødevareproduktion der, hvis vi fortsætter som nu, inden for dette århundrede vil ødelægge planeten og undervejs skabe klimaforandringer, flygtningestrømme, muldflugt og sult. Den vil forårsage regionale borgerkrige og konflikter, en massiv social ulighed globalt, udryddelse af biodiversitet samtidig med at den forgifter jorden, havene, drikkevandet og fødevarerne"*
- sådan konkluderer 22 af verdens fødevareeksperter i den hidtil største analyse af mad omfattende en lang række fødevarer fra 45 lande gennem 40 år¹.
- I dag minder ejerskabet af den dansk jord i uhyggelig grad om ejerskabet over jorden i den feudale middelalder, hvor folkelige bevægelser var nødt til at tvinge jordreformer igennem på tværs af et meget lille antal feudalherrer, der sad på al jord.
- Dansk landbrug ejes af 0,6% af befolkningen, som besidder råderetten over næsten 2/3 af al dansk jord - mere præcist 62%.
- Antallet af landbrug er faldet fra 200.000 i 1950'erne til i dag godt 8.000 heltidsbedrifter. De udgør samme areal, de enkelte bedrifter er blot blevet langt større.
- Landbruget udleder 35% af al CO2 i Danmark, 89% heraf kommer fra kødproduktionen.
- 80% af vores landbrugsjord bruges til at dyrke foder til dyrene i kødproduktionen fremfor føde til mennesker, selvom planteproduktion producerer 10 gange så meget madenergi på samme areal som kødproduktion.
- 90% af kødproduktionen går til eksport. Det er primært Tyskland, Sverige, Europa og Kina der køber. Landbruget løser ikke verdens sultproblemer, bl.a. fordi kød er den mest ineffektive form for madproduktion, og fordi de lande vi sælger til er rige lande.
- Vores ekstraordinært store kødproduktion af grise, køer og høns foregår på måder, der kun kan opfattes som dyremishandling. Dyrene har alt for lidt plads, står på beton og i stålbure, kommer ikke udendørs, slægtes meget

¹ Jf. en af de mest omfattende analyser af klodens landbrug, forestået af en international gruppe af fødevareeksperter - IPES FOOD: "From Uniformity to Diversity", juni 2016, https://www.agroecologynow.com/wp-content/uploads/2016/06/UniformityToDiversity_FullReport.pdf

Det Fælles Bedstes borgerdrevne omstillingsprojekt

tidligt i deres liv, transporteres langt i lastbiler for at spare penge til slagtingen. Alle grise får som fast rutine penicillin, bliver haleklippet og 100% af grisene har MRSA.

- Landbrugets brug af kunstgødning, pesticider og andre miljøgifte er den største enkeltårsag til vores biodiversitetskrise.
- Landbruget producerer mad som er fyldt med rester af miljøgifte, tungmetaller fra gylle, PFAS-rester. Der er round-up i over 50% af vores drikkevand og i mindst 40% af drikkevandet er der nitrat, som er mistænkt for at være kræftfremkaldende. Virkestoffet i round-up, glyphosat, er ligeledes mistænkt for at forårsage kræft.
- Landbruget tjener ingen penge. Kun de største landbrug har overskud. Trods sine enorme konsekvenser for klima og miljø står landbruget for blot 1,2 % af dansk BNP.
- Måden vi dyrker jorden på nedbryder og udpiner mulden, skaber mulderosion og muldflugt. Det ødelægger fremtidens muligheder for at producere mad. 30% af al dansk jord er truet af muldflugt.
- Landbruget bruger 80% af vores drikkevand i DK, som så småt er på vej til at blive en knap ressource.
- Landbrugets store forbrug af kunstgødning udleder kvælstof til vores vandløb, søer og indre farvande, hvor det skaber algevækst, iltsvind og et liglagen af slam på havbunden. Det medfører havdød. Vores landbrug er godt i gang med at slå vores have og indre farvande ihjel.
- Kvælstof (N) fra kunstgødningen siver ned i jorden, hvor det går i forbindelse med jordens ilt og danner N₂O - lattergas - som er en drivhusgas der er 265 stærkere end CO₂. Lattergassen udledes til atmosfæren.
- Landbrugets svineproduktion på 43 mio. svin pr. år (hvoraf 10 mio. dør) skaber gylle, hvis indhold af ammoniak transporteres til al natur, skove, søer via vinden, når det spredes på markerne. Det medfører syreaflejring og for høje niveauer af næringsstoffer, som skader skove, afgrøder og biodiversitet.
- Den socialdemokratiske Helle Thorning regering gennemførte en *deregulering* af landbruget. Det betød at man opgav bopælspligten på landbrugsjord, fjernede maxgrænserne for brugene og gjorde det muligt for udenlandsk kapital at opkøbe dansk jord.
- Det risikerer at få store konsekvenser inden længe. For 50% af alle landmænd skal pensioneres inden for de næste 10 år, og der er ikke en generation, som står klar til at overtage disse landbrug, bl.a. fordi de i gennemsnit koster 30-40 mio. kr. Vi risikerer derfor at udenlandsk kapital og kapitalfonde overtager jorden, så vi må sige farvel til ejerskabet over vores egen landbrugsjord. Og dermed sige farvel til muligheden for at kontrollere vores egen madforsyning og -sikkerhed.
- Måden vi dyrker jorden på nedbryder og udpiner mulden og skaber dermed mulderosion og muldflugt. Store dele af dansk jord, og af jordarealerne i EU, USA og Afrika er truet af mulderosion, som mange steder er på vej til ørkenagtige tilstande². Herved ødelægger vi selve grundlaget for at producere mad i fremtiden.
- Produktionen af foder til dyrene beslaglægger 80% af den danske landbrugsjord *plus* betydelige arealer i fx Latinamerika, hvor agroindustrier fælder regnskov for at kunne producere soja til dansk dyreproduktion.

² 1) 20% af Afrikas frugtbare jord er allerede i dag truet af erosion og muldflugt. Halvdelen af al muld på kloden er truet af muldflugt.

2) EU mister 970 millioner tons jord om året på grund af vanderosion

<https://www.globalagriculture.org/fileadmin/files/weltagrarbericht/GlobalAgriculture/14Soils/2015JRCWatererosion.pdf> .

3) I 2050 vil jordtab ved vanderosion forventes at være steget med 13-22,5 % i EU og Storbritannien, primært på grund af øget nedbørsintensitet. Dette jordtab forventes at være størst i Central- og Nordeuropa, som i nogle områder kan se tab på op til 100 %

<https://esdac.jrc.ec.europa.eu/themes/erosion-europe-projections-2050> -

4) Klimaændringer, udbredelsen af intensivt landbrug, skovrydning og industriel aktivitet har fremskyndet tabet af jord i næsten alle lande i verden <https://www.bbc.com/future/bespoke/follow-the-food/why-soil-is-disappearing-from-farms/> .

5) I filmen "Kiss the Ground", en dokumentar om verdens landbrug, hedder det at verdens landbrug har 60 års høste tilbage pga. muldflugt.

Det Fælles Bedstes borgerdrevne omstillingsprojekt

- Hvor landbruget i gamle dage var en kilde til job og erhverv, er det i dag en væsentlig årsag til at folk flygter fra landsbyerne og landområderne. Det skaber gener af mange slags uden at skabe liv, erhverv og jobs. Uden EU landbrugsstøtte ville landbruget ikke have nogen indtjening. EU-støtten går fortrinsvis til de større landbrug og er med til at fremme centraliseringen i erhvervet.
 - "Strukturudviklingen" - med stadig færre, stadig større landbrug, stadig mere teknologi - forventes at i finansskredse at fortsætte. Næsten hvert tredje heltidsbrug ophører inden for de næste ti år! En gennemsnitlig heltidsbedrift vokser fra 186 ha. i 2016 til 252 ha. i 2025. Udviklingen går hurtigst inden for svine- og mælkeproduktion.
 - Strukturudviklingen drives primært af den globale konkurrence med 1) større national og international liberalisering, 2) teknologisk orienteret produktion med gmo-afgrøder og Big Data, 3) øget global handel og faldende verdensmarkedspriser, hvor de små lande presses til at handle globalt, 4) pres på marginalerne. Derfor stræber man (især finans) efter at forbedre konkurrenceevnen gennem stordriftsfordele fordele via lavere enhedsomkostninger, teknologiudnyttelse, specialisering og optimering af finansiering og afsætning.
 - Den strukturudvikling som bankerne taler om som var det en naturlov handler **ikke** om højere velstand, sundere mad eller om fx natur- og miljøhensyn. Strukturudvikling handler om, at fremtidens landbrug alene afgøres af økonomien i kapitalistiske markedsforhold, og dén rummer hverken klima- eller miljøhensyn.
-

INVITATION - VÆR MED

Lørdag den 4. november starter igangsættelsen af 10 projekter til omstillingen af mad i Aarhus Vi mødes 11-15 i Sager der Samler, N. J. Fjordsgade 2, Aarhus

Det er gratis at deltage, og vi serverer en grøn frokost. Tilmelding sekretariat@detfaellesbedste.dk mrk. "4. nov"

Det Fælles Bedste har lavet det 2-årige projekt "Borgerdrevet Omstilling - Aarhus ser Grønt", for at skabe handling og omstilling. Vi starter med "mad", den største enkeltfaktor bag klima- og miljøkriserne.

Gennem 2 Idemøder har grupper af borgere formuleret i alt 32 spændende forslag til omstillinger af vores mad - den måde vi producerer, handler og forbruger mad på. Dem har vi samlet til 10 projekter, se https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2023/10/20_nyhedsbrev3.pdf

Vi kan omstille maden og dermed påvirke både biodiversitet, klima og natur. For ikke at tale om vores egen sundhed. Vi kan samtidig skabe og indgå i lokale fællesskaber for omstillingen. Gøre noget betydningsfuldt, mange sammen.

Nu igangsætter vi disse projekter med flest mulig borgere som deltagere. Projektets ansatte og frivillige deltager i hver gruppe omkring projekterne og tager ansvar for, at de bliver omsat til virkelighed. Du bestemmer selv, hvor meget eller lidt du vil bidrage. Vi håber blot at rigtig mange vil være med.

Klimakatastroferne taler deres eget tydelige sprog om nødvendigheden af omgående handlinger. Alligevel undlader regering og byråd stort set at handle og gør klimaindsats til vækstpolitik. Derfor er vi som borgere nødt til selv at tage affære. Og det kan vi, når vi er mange sammen. For vores privatforbrug står for 50% af alle udledninger, og det kan vi i stort omfang selv styre og omlægge.

Det gælder uden at overdrive en fælles fremtid, der er værd at leve i. Både vores egen og vores børns fremtid.

Alle er velkomne på lørdag, også selvom du ikke var med i første omgang. Vi håber at alle som deltager 4. nov. går derfra som en del af et eller flere af de 10 projekter.

For flere detaljer, tjek FB-event: <https://fb.me/e/1qxsCAbCF>
Nærmere oplysninger Niels Aagaard 4018 9019 - niels@detfaellesbedste.dk